

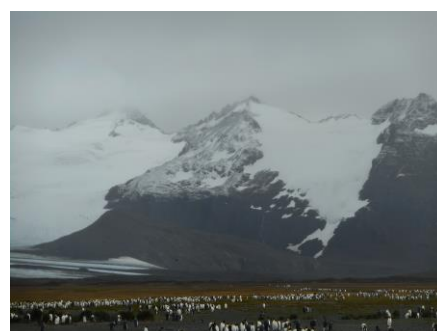

ATLANTIC ODYSSEY 2017

De Atlantic Odyssey is een reis die eens per jaar afgelegd wordt langs afgelegen eilanden in de zuidelijke Atlantische Oceaan. In 2017 vond deze plaats van 26 maart t/m 28 april. Een lange zeereis van ruim een maand, uitgevoerd door mv Plancius, een schip van de Nederlandse rederij Oceanwide. De reis was een zgn. 'repositioning trip': een seizoen had het schip expeditiecruses georganiseerd in en om Antarctica en was nu op weg naar Arctische streken zoals Spitsbergen. Zodoende konden onderweg de eilanden aangedaan worden.

De reis begon voor mij in Buenos Aires. Nog steeds zomer met 29 graden, grote drukke stad. Ik bleef er anderhalve dag. Ik heb er nog een ecologisch park bezocht: een oase in de grootstedse drukte. Op een vrijdagmiddag vloog ik richting Ushuaia, de zuidelijkste stad ter wereld. De temperatuur was inmiddels gedaald naar zo'n 12 graden. Van daar uit heb ik een uitstapje gemaakt naar het Parque Nacional Tierra del Fuego. Op zondag de 26^e werd ik geacht om me tussen 16.00 en 17.00 uur aan te melden bij de Plancius. Op die dag heb ik eerst het Museo del Fin del Mundo bezocht, een mooi klein museum waar de geschiedenis van de oorspronkelijke bewoners van Vuurland onder de aandacht werd gebracht. Een uur voor inscheping ging ik in de haven zitten wachten, met uitzicht op het schip. Ik blijf het een fascinerende gedachte vinden: ergens aan de zuidkant van de wereld ligt een boot waar je op een gegeven moment opstapt en die 33 dagen lang je verblijfplaats zal zijn.

Na de inscheping werd ik al gauw naar mijn hut gebracht. Een welkome verrassing: ik stond genoteerd voor een plek in een 4-persoonshut met 3 andere lotgenoten en kreeg in plaats daarvan een 2-persoonshut voor mezelf toegewezen. Het schip had plaats voor 112 passagiers. Omdat er slechts 45 bleken te zijn, was er ruimte genoeg. Mijn medereizigers bleken allen veelreizigers afkomstig uit alle hoeken van de wereld: o.a. Australië, USA, Engeland, Zwitserland. Met de bemanning en crew meegerekend kwamen we uit op 21 nationaliteiten. 3 keer per dag kwamen we elkaar tegen in de Dining Room waar de maaltijden klaar stonden. Niemand zat alleen, er waren tafels voor 4 en 8 personen. De expeditiestaf bestond uit 7 leden, meest biologen, die lezingen organiseerden en de excursies begeleidden. Ik had het idee dat ik nogal wat plaatsen bezocht had in de loop der tijd, maar dat bleek toch in dit gezelschap een misvatting. De gesprekken kwamen meestal uit op bezochte plekken. Iedereen bleek op Antarctica te zijn geweest, Spitsbergen was gemeengoed en Paaseiland was al helemaal ontgonnen. Ook Noord Korea was door het gros der mensen bezocht. Er was slechts 1 plek waar nog niemand geweest was en die hoog op de lijst stond: Tristan da Cunha.

Na 4 dagen varen – hoge golven, dalende temperaturen – kwamen we aan op South Georgia: een groot, groots en prachtig eiland met een uitbundig wildleven. Landschappelijk ook erg interessant vanwege de aanwezigheid van 43 gletsjers. We hebben in totaal 3 landingen gemaakt. Bij een temperatuur van om het vriespunt zagen we koningspinguïns, zeehonden, vogels van diverse pluimage. 1 landing kon vanwege te slecht weer niet uitgevoerd worden: bij Grytviken, waar naast een verlaten 'whaling station' het graf van de Engelse ontdekkingsreiziger Shackleton was. Weer 4 dagen verderop kwam Gough Island in zicht, een onbewoond eiland waar alleen een Zuidafrikaans weerstation is. Stormachtig rondom het eiland, de weersomstandigheden bleken ook hier uiterst veranderlijk. Ruim een dag later kwamen we aan bij Tristan da Cunha: 'the remotest island'. Het eiland werd in 1961 getroffen door een vulkaanuitbarsting waardoor de gehele bevolking – 300 zielen – geëvacueerd werd. 2 jaar later kwamen ze weer terug, om vervolgens nooit meer weg te gaan. Vanaf mijn 12^e wilde ik er al heen; 46 jaar later kwam het er dan toch van. Vrijdagochtend 9 april keek ik uit mijn raam en zag de contouren van het eiland. We lagen vlak voor de enige settlement met de fantastische naam 'Edinburgh of the Seven Seas'. Een eerste zodiac (rubberboot) werd uitgestuurd om de 'officials' op te halen. Na een kwartiertje kwam men onverrichter zake terug: een landing kon niet gemaakt worden. De haven bleek een 'washing machine'. Spanning, afwachting op wat komen zou, het hoorde er allemaal bij. De gedachte aan een klas met kinderen op schoolreis kwam bij me op. Een uur later werd opnieuw een poging ondernomen. Met succes: 3 douanemensen kwamen aan boord. Uiteindelijk konden we in de zodiacs plaatsnemen en surfden we met een noodvaart het haventje in. Aan land stonden enkele 'locals' die ons hartelijk begroetten. Men verspreidde zich al snel. Ik ging met een medereiziger op pad. Eerst het dorp door, onderweg aardige doch afwachtinge bewoners ontmoetend. Daarna naar de top van de vulkaan en vervolgens per taxi richting 'Potato Patches': over een kronkelend weggetje naar de aardappelvelden 4 kilometer verderop. Ik had alle plekken door de jaren heen al talloze keren in

gedachten bezocht, wist zelfs de weg in het dorp en kende vele bewoners (zij mij vanzelfsprekend niet). En toch: nu kon ik het in de juiste verhoudingen zien. En horen, ruiken, voelen. Een geweldige gewaarwording om eenvoudigweg op die plek te zijn.

Daags erna verraste de kok aan boord ons met kreeft van het eiland: de scharen hingen over onze borden heen. Bij het omdraaien van de poten zag ik de ogen van het dier: het keek me verwijtend aan.

EEN MAAND AAN BOORD VAN HET SCHIP

In het begin was het allemaal vreemd: een schip waar je de weg niet in kon vinden. Een aantal dekken, veel gangetjes, relingen. Een schip dat constant beweegt. De boodschap luidde steevast: 'One hand for the ship'. Hetgeen snel went. Evenals de weg op het schip. Dagelijkse routine: 's Morgens stond ik met 1 hand aan een beugel tanden te poetsen. Na het ontbijt ging ik in de regel 10 rondjes lopen om dek 4, in totaal 1 mijl aflegend. Daarna was er vaak een lezing en vervolgens ging ik in mijn hut annex studiootje tekenen, schrijven en dat soort zaken. Mijn medereizigers waren benieuwd naar de dingen die ik deed. Ik had een kleine voorraad eigen werk meegenomen en heb een paar keer in kleine kring een informele 'artist talk' gehouden. Op een gegeven moment was ook iedereen op de hoogte van mijn dagelijkse fotomoment: een kant-en-klaar fotootje dat ik nam van het achterdek. Waar de oprechte vogelaars met mega-telelenzen op de uitkijk stonden, had ik mijn LOMO-9 lensjes cameraatje in de aanslag. Men vond het allemaal prachtig of gewoon vreemd, maar goed, 'he's an artist'. 's Middags was er ook vaak een lezing in de Observation Lounge en 's avonds was er 'Recap': een terugblik op de dag en een vooruitblik op de volgende. Tijdens de dagen op zee viel er niet zoveel te melden; alleen wanneer er een nieuw eiland in zicht kwam moest er veel geregeld worden. Alle plaatsen werden met de zodiacs aangedaan. We hadden al instructies gekregen hoe te handelen. Gedurende een paar dagen was er de drukte op de eilanden, daarna vervielen we weer in de dagelijkse gang op zee.

De zee die nooit ophield met bewegen, eindeloos de horizon, niets gebeurde er en tegelijkertijd zoveel. Het tijdsbesef werd ook vertroebeld: op een gegeven moment wist ik niet meer hoelang ik op het schip was. Was het nou 2 of 3 weken? Veel wildleven in en om het schip: walvissen (imposant in verschijning, zo'n 25 meter lang), dolfijnen, vogels in alle soorten en maten, in tropische wateren schildpadden en vliegende vissen.

Na Tristan was het nog 4 dagen doorvaren naar St. Helena. De temperaturen liepen al aardig op. De Paasdagen brachten we op het eiland door. De verblijfplaats van Napoleon in Longwood House werd bezocht, ook zijn graftombe. In de hoofdstad Jamestown heb ik Jacob's Ladder beklommen: 699 treden (!). Bovengekomen keek ik 183 meter in de diepte, mijn hoogtevrees negerend.

Nieuwe passagiers kwamen aan boord, omdat de nieuwe luchthaven op het eiland nog steeds niet in gebruik genomen kon worden en de boot in het dok ter reparatie lag. Vertraging 1 maand; maar aangezien druk maken niet helpt.. Met de bedoeling om op Ascension het vliegtuig naar Engeland te nemen. Pech: aldaar blijkt de landingsbaan kapot en geen vluchten mogelijk. Met zijn allen door naar 'nearby' Kaapverdië.

Nog even terug naar onze reis: na St. Helena kwam dus Ascension Island in beeld en zagen we ons puffend bij een vogelkolonie bij een temperatuur van 32 graden, vervolgens verkoeling zoekend op het hoogste punt van het eiland met de veelzeggende naam Green Mountain. In 1992 was ik gedurende anderhalf uur op het vliegveld geweest. Nu reed ik er langs en herkende de plek nog. Het einde van de reis bevond zich een week later in Praia, hoofdstad van Cabo Verde. Levendige en rommelige Afrikaanse drukte in de hoofdstad; markt met kippen, vissen, bananen en meloenen. Waarbij de vrouwen manden op hun hoofden droegen. 'Met losse handen', zoals we vroeger zeiden.

Ik ben nu een paar dagen thuis en alles moet nog een plek krijgen. De digitale foto's kan ik over een paar dagen ophalen, de analoge afdeling duurt wat langer en zal ongetwijfeld duurder uitpakken. Terugkijkend kan ik nu al zeggen dat het een werkelijk fantastische reis is geweest. Tristan da Cunha is bezocht en daarnaast natuurlijk de andere minstens zo interessante eilanden. Daarbij vond ik het ook enorm interessant om te zien hoe zo'n mini-maatschappij op een schip zich verhoudt, een bewegend stipje in de onmetelijkheid van de oceaan. Dagelijks zagen we bij de Recap onze topografische vorderingen: weer een paar centimeter opgeschoven. Maar als je maar gestadig opschuift, kom je uiteindelijk een heel eind. Aan de ene kant heb ik de reis als enorm lang ervaren, aan de andere kant vloog deze voorbij.

Frans Baake,
begin mei 2017

De reis kon worden uitgevoerd
dankzij een Werkbijdrage van het Mondriaan Fonds

